

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΡΟΣ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ΧΑΡΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟ ΜΑΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ,

ΑΠΟ ΕΜΑΣ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΗ

* * *

Τιμιώτατοι αδελφοί Ίεράρχες και τέκνα εν Κυρίω εύλογημένα,

Πλήρεις ιερᾶς συγκινήσεως, εισερχόμαστε και έφέτος, με την εύδοκία του Θεού, στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή, στο στάδιο τῶν άσκητικῶν άγώνων, τον καιρό της νηστείας και της μετανοίας, της ταπεινώσεως και της προσευχῆς, της πνευματικῆς έγρηγόρσεως και της φιλαδελφίας, με τὰ μάτια της καρδιάς στραμμένα προς τον ζωφόρο Σταυρό του Κυρίου, αυτόν που μᾶς οδηγεί όλους προς τὸ Άγιο Πάσχα, αυτό που διανοίγει τις πύλες του Παραδείσου στο γένος τῶν ανθρώπων.

Η εύλογημένη περίοδος που αρχίζει είναι εύκαιρία για να συνειδητοποιήσουμε και πάλι την αλήθεια της άσκήσεως σύμφωνα με τον Χριστό και την άρρηκτη σύνδεσή της με την εύχαριστιακή πραγμάτωση της Έκκλησίας, ή όποια σε όλες τις εκφάνσεις και διαστάσεις της φωτίζεται από τὸ φῶς και τὴ χαρὰ της Αναστάσεως. Τὸ πνεῦμα του άσκητισμοῦ δὲν είναι καθόλου ένα παρείσακτο στοιχείο στον Χριστιανισμό, οὔτε είναι αποτέλεσμα έπιρροῆς έξωεκκλησιαστικῶν δυαλιστικῶν ιδεολογημάτων. Άσκηση είναι μία άλλη λέξη για τον χαρακτηρισμό της χριστιανικῆς υπάρξεως, ή όποια την συνδέει με την απόλυτη έμπιστοσύνη στη Θεία πρόνοια, με την ανεξάντλητη πνευματική εύφροσύνη της άφιερωμένης στο Χριστό ζωῆς, με την αυθυπέρβαση και την αυτοπροσφορά, την φιλόανθρωπη αγάπη, τον σεβασμό προς όλη την κτίση.

Η άσκηση δὲν είναι υπόθεση αυτοβούλων έπιλογῶν και υποκειμενικῶν ιδιαιτεροτήτων, αλλά ύποταγή στον κανόνα και την «καθολική πείρα» της Έκκλησίας. Αποτελεῖ, όπως έχει λεχθει, «εκκλησιαστικό», όχι «άτομικό», γεγονός. Η ζωή στην Έκκλησία είναι άδιαίρετη. Μετάνοια, προσευχή, ταπεινοφροσύνη, συγχωρητικότητα, νηστεία, έργα εύεργετικά, είναι αλληλένδετα και αλληλοπεριχωρούμενα. Δὲν υπάρχει στην Όρθόδοξη παράδοση άσκηση ως αυτοσκοπός, ή όποια πάντοτε οδηγεί σε υπερεκτίμηση της άτομικῆς προσπάθειας και τροφοδοτεῖ τάσεις αυτοδικαίωσης. Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι ο κατάλληλος χρόνος για τὴ βίωση της Έκκλησίας ως τόπου και τρόπου αποκαλύψεως τῶν δωρεῶν της Χάριτος του Θεού στην Έκκλησία, πάντοτε ως πρόγευση της χαρᾶς της Αναστάσεως του Κυρίου, ως του άκρογωνιαίου λίθου της πίστεώς μας και του όλόφωτου όρίζοντα της «ελπίδας που έχουμε μέσα μας». Με θεία παρακίνηση ή Έκκλησία τιμᾷ κατά τὸ Σάββατο της Τυροφάγου τὴν πανίερη μνήμη τῶν Αγίων άνδρῶν και γυναικῶν που έλαμψαν με την άσκησή τους, οί όποιοι είναι οί άρωγοί και συνοδοιπόροι τῶν πιστῶν στη μακρὰ διαδρομή της άσκησης. Στο στάδιο

τῶν πνευματικῶν ἀγωνισμάτων ἔχουμε τὴν εὐαρέσκεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τὴν Παναγία Μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ ὄλων μας σὰν σκέπη, καὶ ὡς πρεσβευτὲς τοὺς Ἁγίους καὶ τοὺς μάρτυρες τῆς πίστεως.

Ὁ ὑγιὲς χριστιανικὸς ἀσκητισμὸς εἶναι συμμετοχὴ τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, ὡς πνευματικῆς, ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἐνότητος, στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ, χωρὶς ὑποτίμηση τῆς ὕλης καὶ τοῦ σώματος καὶ χωρὶς κάποια μανιχαϊζουσα συρρίκνωση τῆς πνευματικότητος. Ὅπως ἔχει γραφεῖ, ἡ χριστιανικὴ ἀσκησις εἶναι ἐν τέλει «ἀγώνας ὄχι κατὰ ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ σώματος», σύμφωνα καὶ πρὸς τὰ λόγια τοῦ Γερωντικοῦ: «Ἐμεῖς δὲν διδαχθήκαμε νὰ σκοτώνουμε τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὰ πάθη».

Ἀτυχῶς καὶ ἄστοχα, ὁ χριστιανικὸς ἀσκητισμὸς χαρακτηρίστηκε ἀπὸ σύγχρονους διανοητὲς ὡς ἄρνηση τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς καὶ ὡς περιστολὴ τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργικότητος. Τίποτα δὲν εἶναι ἀναληθέστερο τούτου! Ἡ ἀσκησις, ὡς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ ἔχειν καὶ τὴν προσκόλλησι στὴν κατοχὴ πραγμάτων καί, κατ' ἐξοχίαν, ὡς ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ ἐγώ, ἀπὸ τὸ «ζητεῖν τὰ ἑαυτοῦ», ἀπὸ τὸ «ἔχειν τοῦ εἶναι μας», εἶναι πηγὴ καὶ ἔκφρασις γνήσιας ἐλευθερίας. Τί εἶναι πιὸ ἀληθινὸ ἀπὸ τὴν ἐξοδο ἀπὸ τὴ φυλακὴ τοῦ «ἀτομικοῦ δικαίωματος» καὶ ἀπὸ τὴν ἀνοιχτοσύνη καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ «καλὴ ἀλλοίωσις» καὶ τὴν σταθερότητα στὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ; Τί εἶναι πιὸ δημιουργικὸ ἀπὸ τὴ νηστεία, ὅταν αὐτὴ εἶναι ὀλιστικὴ στάσις ζωῆς καὶ ἐκφράζει τὸ ἀσκητικὸ καὶ εὐχαριστιακὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν εἶναι «κοινὸ ἄθλημα» καὶ ὄχι ἀτομικὸ ἀγώνισμα; Τί εἶναι ὑπαρξιακὰ πιὸ συγκλονιστικὸ ἀπὸ τὴν μετάνοια, τὴν ἐσωτερικὴ μεταστροφή, ὡς ζωτικὴ κατεύθυνσις πρὸς τὴν ἀλήθεια, τὴν ἐκ νέου ἀνακάλυψις τῆς δυνάμεως τῆς Θείας Χάριτος, τοῦ βάθους τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς αἰώνιας ζωῆς; Εἶναι ἐντυπωσιακὸ τὸ γεγονός ὅτι, ὅταν ἀντικαταστάθηκε ὁ πρωτοχριστιανικὸς χαρακτήρας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὡς περιόδου προετοιμασίας γιὰ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα στὴ Θεία Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως, ἀπὸ τὸ «ἡθὸς τῆς μετάνοιας», παρέμεινε ἡ βίωσις τῆς ὡς «δευτέρου βαπτίσματος». Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἡ περίοδος τῆς νηστείας καὶ τῆς μετάνοιας δὲν εἶναι σκυθρωπὴ. Ἡ ὕμνολογία μας ὁμιλεῖ γιὰ τὸ «ἔαρ τῆς νηστείας» καὶ ἡ Θεολογία ἀποκαλεῖ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴ ὡς «πνευματικὴ ἀνοιξις» καὶ «περίοδο χαρᾶς καὶ φωτός». Ὅλα αὐτὰ ἀποκοτῶν ἰδιαίτερον ἐπικαιρότητα καὶ ἀξία ἐνώπιον τῆς σύγχρονης ἀνθρωπολογικῆς σύγχυσις καὶ τῶν νέων ἀλλοτριώσεων πού ἔχουν πολιτισμικὴ προέλευσις.

Μὲ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὶς σκέψεις, ὑπενθυμίζοντας στὰ τέκνα τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας πού βρίσκονται σὲ ἅπασα τὴν δεσποτεία Κυρίου ὅτι, κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου θὰ κορυφωθοῦν οἱ ἑορτασμοὶ γιὰ τὴν συμπλήρωσις 1400 ἐτῶν ἀπὸ τὸ ἔτος 626, ὅταν, πρὸς ἔκφρασις εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Θεοτόκο γιὰ τὴ διάσωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ ἐπικίνδυνον πολιορκία, ἐψάλη «ὀρθοστάδην» στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῶν Βλαχερνῶν ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, εὐχόμεσθε πρὸς ὄλους σας εὐδρομο τὸ στάδιον τῆς νηστείας, μὲ ἀσκησις καὶ ὑπομονή, μὲ εὐχαριστία καὶ δοξολογία. Εἶθε, ἀληθεύοντας μὲ ἀγάπη καὶ ἀγιαζόμενοι ἐν Κυρίῳ, νὰ βαδίσουμε τὴν ὁδὸ πρὸς τὴν ὀλοκληρωμένην χαρὰ τῆς λαμπροφύρου Ἀναστάσεώς Του.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ 2026,
† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπτωρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης ὄλων σας

Νὰ διαβαστεῖ στὴν Ἐκκλησία κατὰ τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς, 22 Φεβρουαρίου, ἀμέσως μετὰ τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο.